

EVANG. EGYHÁZ ÉS ISKOLA.

Előfizetés díja:

Egész évre. . . 12 kor.
Fél évre. . . 6 „
Negyedévre . . 3 „
Egy szám ára 24 fill.

MEGJELENIK MINDEN CSÜTÖRTÖKÖN.

Felelős szerkesztő és kiadó:

V E R E S J Ó Z S E F.

Hirdetés díja:

Egész oldal . . 16 kor.
Fél oldal . . . 8 „
Negyed oldal . . 4 „
Ennél kisebb . . 2 „
Bélyeg külön 60 fill

Nyílt levél

Magyarország összes evang. lelkészeihez.

Nagytiszteletű Uram!

Nagytiszteletűséged bizonyára értesült arról a mozgalomról, melynek célja a Luther-társaságon belül egy egyetemes könyvvállalatnak a létesítése. A Luther-társaság az erre vonatkozó indítványomat az utolsó budapesti közgyűlésen egyhangulag elfogadta. A kis bizottság hozzá is fogott a határozat végrehajtásához.

De hogy az eszme valóban létesüljön s a vállalat mielőbb megvalósuljon: az összes főtisztelendő egyházi hatóságoknak és az egész lelkészi karnak közreműködésére és hozzájárulására van szükség. Hisz közös érdekünk! Közös érdekünk úgy erkölcsi, mint anyagi szempontból, a mint arról Nagytiszteletűséged az alábbiak alapján meg fog győződni.

Evang. egyházunknak első sorban egy nagy, virágzó irodalmi társaságra van szüksége. Oly irodalmi társaságra, mely érdekeinket a szellem fegyverével védi és a lelkész munkáját a nép szellemi emelése körül támogatja. Ez irodalmi társaságot megalkotni nem szükséges; van egy társaságunk s ez a Luther-társaság. De hogy a Luther-társaság azon kívánalmaknak, a melyeket vele szemben támasztanak, eleget tehessen, hogy az Luther Márton nevéhez méltó legyen, hogy annak vezetésében nagyérdemű elnökünknek, kire nemcsak mi, hanem az egész ország büszke, öröme legyen, hogy az egyházunk érdekeit irodalmi téren kellőképen megvédhesse, szüksége van arra, hogy minden esztendőben a befolyó tagdíjakon kívül 5000 forint évi segélyben részesüljön. Mert a pénzhány volt a főakadály, a miért ez a szép célú társaság szebb virágzásnak indulni nem tudott. De honnan vegyük az 5000 forintot? A ke-

rületek ugyan kilátásba helyeztek némi segélyt, de a segély csekély lesz, mert magoknak sincs sok költeni való pénzük. Tehát egy pénzforrásról kell gondoskodnunk, mely nekünk az 5000 forintnyi segélyt szolgáltatja s ez lenne csekély nézetem szerint az egyetemes egyházi tankönyvvállalat.

Másodszorban égető szükségünk van egy lelkészfiak-leányok otthonára. Szegények vagyunk, oly szegények, hogy az egyetemi qualificatióval bíró pályák közt a mi pályánk a legrosszabbul díjazott s a jövedelem sokszor oly csekély, hogy a legszükségesebbre sem telik. A társadalom velünk szemben az utolsó időben nem teljesítette kötelességét. Illő tehát, hogy mi magunk gondoskodjunk önmagunkról. Mert, Nagytiszteletű Uram, a szegénység ugyan nem szégyen, de nem is dicsőség és minden körülmények közt az egyes, a család, sőt az egész testület szellemi fejlődését bénító ok. S ha már a pap bele is törődik a nélkülözésbe, gyermekének a nélkülözése kétszeresen fáj. Fáj különösen akkor, ha arról van szó, hogy a szomszéd városba kell adni a fiút vagy a leányt s nincs miből. A rokonoknál való elhelyezés nap nap után nehezebb lesz, mert a megélhetés súlya manapság mindenkire nehezedik s a gyermekcserék, nem egy papfiúnak neveltetési eszköze, kijött már a divatból. A papi fizetések nem javulnak, az élet kívánalmi pedig fokozódnak s a gyermeknevelés mindinkább drágul. Azért egy lelkészfiak-leányok otthonára égető szükség van. Ezt sem kell megteremteni. Lelkes férfiak ezt is megteremtették, de féltő, hogy ez is pénzhány miatt tengődni fog és az a segély, a mit nyújthat, egy vízsepp lesz a nyomor tengereiben.

Ezen intézménynek évi 10,000—15,000 forintnyi segélyre volna szüksége. De honnan vegyük a pénzt? Ezt is szolgáltatná a tankönyvvállalat,

mert annak évi jövedelmezősége, ha egyetemes, az egész magyarhoni egyházra kiterjedő: a tiszta jövedelem minimumát véve, 15,000—20,000 forint. Egyik genialis főpapunk, Zelenka Pál ő méltósága, többre becsüli, s én is vele egy véleményen vagyok, azonban inkább kevesebbet mondok, mint többet.

Évi 15,000—20,000 forintnyi állandó segély! Valóban szép segély! Ó mennyit kell koldulnunk, mennyi megalázásnak kitenni magunkat, míg 100—200 forintot összehozunk. Ime itt minden koldulás nélkül önerőnkől előteremtünk ily nagy összeget, csak — akarnunk és összetartanunk kell!

Álomképek, utópiák, gondolja magában tán a Nagytiszteletű úr! Távolról sem! Nem azok, Uram, hanem reális számításon nyugvó javaslatok. Nem mi leszünk az elsők, a kik oly tankönyvvállalatot megindítanak, hanem mondhatnám: az utolsók. Hazánkban minden felekezetnek, a reformátusoknak, a róm. katolikusoknak, a zsidóknak van tankönyvvállalatuk, csak nekünk nincs.

A bajor evang. egyház 1811-ben alapított ilyent; tehát az majdnem 100 éves. Az alapítási és engedélyezési királyi okirat így hangzik:

„Mi Miksa József isten kegyelméből bajor király.

Miután a múlt év december 26. királyságunk összes prot. gyülekezetei számára egy új énekeskönyvnek a behozatalát engedélyeztük, indítatva érezzük magunkat, a lelkész özvegy árva intézet megerősödése céljából a kizárólagos kiadási jogot is, úgy erre az énekeskönyvre, mint minden egyházi célra használandó liturgikus iratra, valamint az iskolákban használandó prot. vallástani könyvekre vonatkozólag a fenti lelkész özvegy intézetre ráruházni.

Ennélfogva az egyetemes lelkész özvegyintézetnek a kizárólagos kiadási jogot adományozzuk a fent nevezett könyveknek lehetőleg olcsón és egyöntetű elvek alapján eszközrendő kiadására vonatkozólag. Csak ők lesznek ezentúl jogosítva azokat nyomtatni, kiadni és az országban felállított megbizottjaik által árusítani.

Ennek következtében összes alattvalóinknak, de különösen az országunkban lakó könyvnyomdászoknak és könyvkereskedőknek a mi legfelsőbb kegyvesztésünk és 100 arany büntetés terhe mellett, melynek fele a mi állampénztárunk javára, a másik fele az egyetemes lelkész özvegy pénztár

javára esik, meghagyjuk, hogy ne merészeljenek bármily alakban vagy ürügy alatt a fent jelzett könyvek és iratokról lenyomatot csinálni.

Egyszersmind felhatalmazzuk az egyetemes lelkész özvegy pénztár adminisztrációját ezen privilegium biztosítása céljából hatóságaink segítségével az ez ellen vétőkkel szemben fellépni, a jogtalan kiadásokat elkobozni és a nyert utasítások szerint eljárni; a miért is a fentiek tudomásvétele és a figyelemnek azokra való irányítása végett meghagyjuk, hogy az összes, a lelkész özvegy pénztár kiadóhivatalában megjelent iratok kiadásuk előtt külön pecséttel láttassanak el.

Ennek megerősítéseül sajátkezüleg irtuk alá ezen okiratot, titkos királyi pecsétünket rányomatuk és azt a hivatalos lapban közzétettük.

Kelt München, fő- és székvárosunkban 1811-esztendőben, uralkodásunk 6. évében.

Miksa József.

Tehát 100 évvel ezelőtt alkották meg bajor hitsorsosaink azt, a mit én most akarok. Ezen vállalat 1899-ben 20,231 márka, azaz 12,000 forintnál többet jövedelmezett.

Ha a róm. kath. bajor király megadhatta a XIX. század elején a bajor evang. egyháznak a kizárólagos evang. tankönyvkiadó jogot a célból, hogy az által a szegény prot. lelkészözvegy és árvák nehéz sorsán könnyítve legyen, elvárható, hogy az egyetemes gyűlés saját tagjainak mindenhabozás nélkül ugyanazt a jogot meg fogja adni, annál inkább meg fogja adni, mert a mi intézményünk célja ép oly humanus.

És ha a bajor evang. egyházi tankönyvvállalat csak vallástani könyvekből tudott egy év alatt 12,000 forintnál nagyobb nyereséget felmutatni, miért nem jövedelmezhetne vállalatunk 20,000 forintot, kik saját felekezeti intézeteink számára kiadhatjuk nemcsak a vallástani, hanem a világi tárgyú könyveket is. Tudvalévő dolog, hogy az utóbbiakból sokkal több kél, mint a vallástaniakból. Mi előnyösebb helyzetben vagyunk, mint a bajorok. A mi nekik sikerült, miért ne sikerüljön ugyanaz nekünk is.

Valóban csak akarnunk és a dolgot energiával megindítanunk kell s a siker bizony meg lesz.

Nem lesz meg, ha csak sopánkodunk, gyülesezünk, az ügyet bizottságokhoz utaljuk s akadékoskodunk.

Mit kell tehát tennünk?

Azt, a mit a bajor evang. egyház cselekedett. Ott a király adományozta a kizárólagos tankönyvkiadó jogot az egyháznak, nálunk mi magunk adjuk magunknak a jogot az egyetemes gyűlés útján.

Bátor vagyok tehát az összes magyarhoni ág. hitv. evang. esperességekhez a következő határozati javaslatot ez úton benyújtani:

Mondja ki N. N. esperesség, hogy az esperesség helyesli Majba Vilmos budapesti vallástanárnak a tankönyvvállalatra vonatkozó indítványát. Annak mielőbb való életbeléptetését úgy a kerületnél, mint az egyetemenél kéri. A tankönyvek kiadását, kezelését a Luther-társaságra bizandónak véli.

Az életbeléptetés idejére vonatkozólag ezuttal nem teszek javaslatot, de nézetem szerint a tankönyvek kötelező behozatalát 1902. szeptember 1-től számítva kellene tervezni. Ezen két évet felhasználnók a tankönyvek megírására. A végrehajtás módosztatának részletes ismertetésébe jelenleg szintén nem bocsátkozom, de kívánatra azt is a nyilvánosságra hozom. Csak egy kérelmem van és ez az, hogy a munkához erélylyel hozzáfogjunk, mert minden elszalasztott esztendő úgy erkölcsi, mint anyagi kárral jár.

Jelen levélben a tankönyvvállalat inkább anyagi oldalát s annak humanus áldását tüntettem fel; nagy erkölcsi előnyéről, azaz hogy csak kitűnő tankönyvek jutnának ily módon a gyermekek kezébe, most nem szóltam, mert ezt már előző cikkeimben eléggé kifejeztem. Hogy a tankönyvügyet egyetemileg rendezni kell, az minden igaz evang. ember előtt világos. Hogy tankönyveink ellen sok a panasz, az úgy kerületi jegyzőkönyveinkből, mint lelkészi értekezleteken elhangzott felszólalásokból, eléggé ismeretes; azért ezeket ismételni czélszerűnek nem tartom.

Abban a reményben, hogy Nagytiszteletűségedet sikerült az eszme nemességéről meggyőzni, maradok kiváló tisztelettel

szerető testvére az Úrban
MAJBA VILMOS
vallástanár.

BELFÖLD.

Gyurácz püspök egyházlátogatási körútja. A dunántúli egyházkerület püspöke május

7-től 21-ig tartott egyházlátogatást a vasi közép-egyházmegye 10 gyülekezetében, u. m. Körmenten, Hódoson, Domonkorfán, Tótkeresztúron, Péterhegyen, Bodóhegyen, Battyádon, Tótmorácson, Mura-szombatban és Magyarósdon és leányegyházaikban. Ezen anyaggyülekezetek 3 szolgabírói járás területén fekszenek. És mindegyik járás főszolgabírája számos tagú küldöttség élén járása határánál fogadta a püspököt és kísérte járása területén. Az anyaggyülekezetek határán majdnem mindenütt a politikai község képviselője, a paplaknál a gyülekezet nevében a lelkész üdvözölte a főpapot. A vidék értelmisége vallás különbség nélkül, a tűzoltóság és egyéb humanus intézetek, az ev. ref. testvéregyázak, az izraelita hitközségek versenyeztek egymással a tiszteletadásban. Diadalkapuk, mozsarazás, banderiumok, fehérbe öltözött leányok, zászlódísz, harangzúgás a mindkét hitvalláson levő evangélikusok tornyain, a kísérő kocsik hosszú sora fényes tanúbizonyosságot tesznek egyházi közügyünk iránti meleg érdeklődésről, főpásztorunk iránti ragaszkodó tiszteletéről. Kiváló szívéllyességgel nyilatkozott meg ez az érdeklődés és tisztelet Körmenten és Mura-szombatban, a közebédek alkalmával, melyeken 100—100 vendég vett részt, és gr. Széchenyi Tivadar felső lendvai, s Zsibrik szarvaskendi kastélyaiban, melyekbe szives meghívásra betért a püspök és kísérete néhány feledhetetlen, kedves órát tölteni.

Átérve az egyházlátogatás tulajdonképeni cselekvényére, mindenek előtt meg kell emlékez-nem a püspöknek az iskolai ügy iránti érdeklődéséről. Mert meglátogatott minden iskolát nem csak az anyaggyülekezetben, hanem a leányegyházakban is, sőt a körmendi állami polgári iskolát, és útjába eső két állami népiskolát is. Az állami iskolákban főképp az evang. növendékek vallásoktatásáról szerzett magának beható — és mondhatom megnyugtató tudomást; egyházunk iskoláiban pedig majdnem minden tantárgyból — de mégis fősúlyt helyezve a vallási tárgyakra — szakértelemmel vizsgálta meg a növendékeket. A taneredmény felett mindenütt megelégedésének és a tanítók iránti elismerésének adott kifejezést. Különös örömmel és igazi meglepetéssel szemlélte a püspök a vend. anyanyelvi gyermekeknek a magyar nyelv elsajátításában tett oly nagy haladását, hogy minden tantárgyból magyar nyelven feleltek elég értelmesen és szabatosan, kivéven a első s második évfolyambelieket, kik magyarul még nem tudnak. Az iskola, tanítóinknál jó kezekben van, tanítóink a nem magyar ajkú vidéken a magyarosodásnak buzgó apostolai, a hazafias érzelű evang. nép pedig szereti, óhajtja, kívánja, hogy gyermekei a haza nyelvét megtanulják. Hathatósan elősegíti a szülők ezen kívánságának teljese-dését, a tanítók ezen munkáját a vidék magyaro-

zítő és közművelődési egyesület, mely iskolásaink közt évről-évre osztogat ki magyar nyelvű s hiveink által szívesen fogadott tankönyveket és épületes vallási könyveket. A püspök is mindenütt úgy az iskolákban, mint a templomokban különös hangsúlylyal kötötte hiveinek szívére a magyarosodást.

Nem lehet tagadni, még többre mehetnének tanítóink növendékeikkel, ha két sajnós körülmény nem hatna gátlólag munkásságukra. Az egyik a községek házainak szétszórt fekvése, mellyel fogva a kis nebulók télviz idején sokat kénytelenek mulasztani, a másik az iskoláknak a nép szegénysége miatti túltömöttsége, 120—140 s több tanuló egy tanteremben, egy tanító vezetése alatt! Az első bajon segíteni nem áll hatalmunkban, a másodikon könnyíteni lehet — államsegélylyel. Sürgős kötelességévé is tette a püspök Péterhegynek egy második tanterem építését és egy második tanítói állomás szervezését, államsegélylyel biztatta Battyándot is, hogy egy harmadik tanerőt (nőtanítót) alkalmazzon, és serkentette Bodóhegyet, hogy másodtanítóját akkép díjazza, hogy kedve s módja legyen állandónak tekinteni itteni alkalmazását.

Az egyházlátogatás templomi része rendes istenitisztelet keretében folyt le. Az oltárnál imádkozott az esperes, a szószéken az egyházi beszédet tartotta a helybeli lelkész, közben gyülekezeti közének, egy két gyülekezetben karének. Az istenitisztelet az 1871. évi egyházlátogatáskor még három gyülekezetben a hivek vend anyanyelvén tartatott, a mostani egyházlátogatás alkalmával valamennyi egyházban magyar nyelven predikált a lelkész, lévén már ma a magyar nyelv is az istenitisztelet nyelve, a hol 1871-ben még csak vend nyelven dicsérték az Istent. És a magyar nyelvű istenitiszteleteket behozták illetve azoknak számát szaporították magok a gyülekezetek saját önelhatározásukból, minden külső vagy felsőbb beavatkozás nélkül, úgy, hogy egykor-máskor az esperesség is a változásról csak idő múltán értesült, mint bevégzett, békésen elfogadott tárgyról. Beavatott egyének mondogatták az egyházlátogatás alkalmával, hogy biztosan feltehető, miszerint 50 év múlva a muraszombati járás területén az evangélikus templomokban csak magyar nyelven fog zengeni a hivek éneke, csak magyar nyelven fog hirdettetni az Isten ígéje. Kivánatos volna, hogy a gyülekezetek már most belátnák, hogy a hol a gyermekek hat éven, legalább 4 éven át magyar nyelven oktattatnak a vallási tantárgyakban, magyar nyelven készíttetnek elő a konfirmációra, ott helyén volna e növendékekkel magyar nyelven megünnepelni a konfirmációt!

Az egyházlátogatási istenitiszteletnek kimagasló része volt mindenütt a főpásztor beszéde, mellyel az oltárnál megnyitotta az egyházláto-

gatási közgyűlést, hirdetvén a nála megszokott lelkesedéssel, erővel a hitet, szeretetet, reményt, alkalmoszerűen tanítván, buzdítván, intvén, dorgálván, vigasztalván oly hathatósan, hogy minden jelenlevők szemében látszottak a meghatottság, a benső megindulás gyöngyei és a templomból kijövet nem győzték emlegetni egymás közt, mily épületes emlékezetes perczeket töltöttek most az Isten házában!

Az egyházlátogatási közgyűlésben a gyülekezetek történetéből hallottuk, hogy e vidéken egykor kedvezőbb idők jártak az evangéliumi egyházra, midőn t. i. a földes urak evangélikusok voltak, azután bekövetkezett az ellenreformáció. No de az másutt is úgy volt, vagy még amugyabban! Hallottam az apák küzdelmeiről, szenvedéseiről, áldozatairól, kitartásáról, melyeknek Isten segedelme által köszönhetni, hogy az evangélium hivei post. tot discriminó rerum oly tekintélyes számban fenmaradtak és az evangélium virányai zöldellenek. Hallottunk a biztató reményekről, mellyel gyülekezeteink a jövődönnek elébe néznek. Hallottunk gyülekezetünk előre haladásáról, 1871. évi egyházlátogatás óta.

Mielőtt azonban erre áttérnék meg kell említenem, hallottuk Péterhegyen a gyülekezet jelentéséből azt is, hogy 1849-ben gr. Andrássy Gyula szolgájával együtt mint bújdosó, gróf Forgács álnév alatt utazván, néhány napig Godina a Ferencz akkori lelkésznel menhelyet talált.

Az 1871. évi egyházlátogatás óta történt haladást a következő mozzanatok tüntetik fel. Alakult két új anyagyülekezet, három leányegyház (Muraszombat, Tótmorác, Sal-H.-Hodály, Felső-Ósalogány.) Épült egy új templom (Körmend,) megnagyobbított, úgyszólván egészen újból épült három templom, (Bodóhegy, Tótkeresztúr, Péterhegy.) Tanító lakás és iskola épült Szarvaskenden, Nádasdon, Magyarósdon, Tótkeresztúrott, Bodóhegyen, paplak épült Hódoson. A gyülekezeti építkezésekre jó behatással volt az egyházlátogatás Magyarósdon, hol új orgona avattatott fel és a templom belseje tetemes szépitésen ment keresztül, Nádasdon, hol torony épült és két harang szereztetett be.

A számadások, anyakönyvek, jegyzőkönyvek, épületek minden gyülekezetben — kivéven a szegény Hegyhát-Hodászt, hol tanító lakás és iskola-építése égető szüksége, ha volna — miből? rendben találtattak, az egyházi tisztviselők rendszeren megkapják fizetésüket, — legalább panaszra okot nem találtak, az egyházi köztartozások (pedig ezek dunántúl nagyon magasak) rendszeren beszedlätának. A püspök hathatós buzdításának eredményeül jelezhetni, hogy valamennyi anya- és leányegyházban megalakultnak vehetni a gyülekezeti nőegyletet és be van szerezve az aranykönyv, mely kiáltó szó leend: „hivék az Isten dicsőségére adakozza-

tok!" Muraszombat még külön emléket is állított, mint a lelkész kifejezte magát „örökre ott tartják városukban a püspököt, hogy védje, erősítse őket, értvén ez alatt azt, hogy a gyülekezet az egyházlátogatás emlékére „Gyurácz alapítványt“ létesített, melyre a kegyes hivek 100 frtnál többet összeadtak, a mely örökre fenntartja náluk a püspök emlékezetét.

A fentjelzett gyarapodás mellett is sok még a muraszombati járás területén levő gyülekezeinkben az aratásra váró gabna. Ezt is megállapította az egyházlátogatás. Ottani gyülekezeink nagyon népesek, számtalan polgári községre terjednek ki, hiveink elszórt csontok, széles mezőn, az állami iskolák száma egyre szaporodik, no meg a propaganda is erősen dolgozik. Több missziói állásra volna szükség, csak volna hozzá lehetőség. Legégetőbb volna a szükség Alsó-Lendván, melynek vidékére egyre költözködnek a muraszombati járásból az evang. hivek és szaporodik Zalában a pásztor nélküli nyáj. És égető a szükség Felső-Csalogány vidékén, hol ezernél több evangélikus lélek több órányi távolságban van a templomtól, a lelkiatyától. Égető a szükség Battyádon, nemcsak az öreg lelkész betegeskedése, hanem a szórvány gyülekezetnek még mindig 5—6000-re menő nagy lélekszáma miatt is. Az egyházmegye kijelölte a szükséges missziói központokat, mozgásba hozta Bethesda tavát, vajjon lesz-e gyógyulás a bajból? A congrua törvény keretében megpróbálták a lehető lépéseket, vajjon lesz-e eredmény? Alsó-Lendva mozog, küldöttségük Muraszombatban a püspök elé is járult, vajjon lesz-e siker? Reményljük a legjobbat, de tegyünk is minden lehetőt.

Minő benyomásokkal távozott a püspök a terjedelmes vasi közép egyházmegyéből nem tudom, de az egyházmegye nem fogja elfelejteni az apostoli buzgóságú főpásztor látogatását, és érte örök hálával van püspökünk iránt.

r. l.

A budapesti egyházak szervezése ügyében kiküldött bizottság gyűlést tartott s tudomásul vette a gyülekezetek választát. Abban állapodott meg a bizottság, hogy egy község határán lehet több önálló anyaegyház is, azért a mostani egyházak önállóságukban meghagyhatók, habár az egyesülés mind a budapesti egyháznak, mind a közegyház szempontjából nagyon kívánatos volna; a kisebbség az önálló egyházakat kerületenkint elkülönítve kívánja szerveztetni; a bizottság azt javasolja, hogy mindegyik egyház írja össze hiveit, hogy a közalapot a szerint lehessen Budapestre is kivetni; minthogy pedig a magyar egyház hiveinek száma azt az Alkotmány szerint megköveteli: szervezzen a gyülekezet új lelkesítő állomást.

Klerikális próbálgatások. A hercegprímás az idej vizsgálataira Pozsony város területére Valló Simon kanonokot érseki biztosnak

nevezte ki. Ennek a megbízottnak az a teendője, hogy a katolikus iskolák kellő vallási irányzatát és nevelésmódját megfigyelje, s ha e tekintetben hiány mutatkoznék, a szükséges lépéseket tegye. Pozsonyban eddig soha eszébe sem jutott az érseki biztosnak máshova elmenni, mint a kath. elemi iskolákba, az idén azonban fogta magát s ellátogatott a kir. kath. főgimnáziumba, a melynek vallásos irányzatát azért akarta megvizsgálni, mert a főgimnáziumot a tanulmányi alaphól tartják fenn, s így szerinte teljesen katolikus intézet. Az intézet igazgatója azonban semmi jogcímet nem látott az érseki biztos beavatkozására s sürgős felterjesztést tett a vallás- és közoktatásügyi miniszteriumhoz, a honnan azt a választ nyerte, hogy semmi esetre se engedje az érseki biztos vizitálni, mert annak az intézet ügyeibe semmi beleszólása nincs. A biztos úr ekkor nagyot gondolt. Elment a pozsonyi kir. jogakadémia igazgatóságához s kijelentette, hogy ennek az intézetnek fogja a vallásos színvonalát ellenőrzés alá venni, a mi célból a vizsgálatokon is megjelenik. Ezt a szándékát is arra alapította, hogy a jogakadémiát (a melynek czimében is csak a kir. és nem kir. kath. jelző van meg.) a tanulmányi alaphól tartják fenn. Mikor törekvése itt is dugába dőlt, azt kívánta, hogy legalább az egyházbiztos előadásokon (!) jelenhessék meg, de ezt sem engedték meg neki. Így a misszió kudarcot vallott.

A nagy-beckereki egyház tót ajkú hivei dicséretes jelét adták magyar anyanyelvű hitsorsosaik iránt érzett testvéries indulatuknak s egyszerűs mind a magyarság jogai iránti hazafias érzéküknek. Magyar ajkú hiveink épülésére ugyanis, kik részben egyáltalán nem tudnak tótul, részben a magyar istentisztelet jobban kielégíti vallási szükségüket, csak minden második vasárnap d. e. tartatott istentisztelet. Hogy tehát egyházunk egyharmadát kitevő magyar közönségnek is minden vasárnap adassék alkalom templomba járni, a tót ajkúak szíves készséggel engedtek azon óhajításuknak, hogy a délutáni vecsernyék is felváltva tartassanak. Lehetett volna ugyan más megoldási mód is találni, mert a lelkész és kántor késznek nyilatkoztak azon esetre, ha a tótok nem volnának hajlandók megszokott s a délelőtti-eknél a helyi viszonyok miatt jobban látogatott délutáni istentiszteleteik átengedésére, a magyarok részére minden díjazás nélkül külön vecsernyéket tartani. De ez a megoldás bár egyszerűbbnek, természetesebbnek és kielégítőbbnek látszik is, nem lehet tagadni, hogy bizonyos kicsinyeskedő, szűkkeblű s minden magasabb jelleget nélkülöző intézkedés lett volna, mert azon válaszfalat, melyet egy felekezeti hívek közt a nyelv és nemzetiség képez, az egy és ugyanazon egyházközönségnek szorosabb testvéri viszonyra utalt tagjai között csak még magasabbra emelte volna.

Reméljük tót hűveink keresztyéni testvéries lelkületétől, melyet ez alkalommal oly szépen dokumentáltak magyar ajkú hitsorsosaik iránt, hogy úgy mint eddig, a magyarok közül többen magyar istentisztelet hiányában részt vettek a tóton, viszont ők is részt fognak venni magyar ajkú testvéreik istentiszteletén, annál inkább, mert ők mindnyájan többé kevésbé értenek magyarul.

Ez alkalomból nem hagyhatom megemlítés nélkül német hűveinknek azon méltánylandó tettét is, mely szerint megengedték, hogy az első sátoros ünnepen a hivatalnokok kedvéért, kik másodünnepen már akadályozva volnának templomba jönni, sőt alig van módjukban máskor, mint első ünnepnapon istentiszteletben részesülni, magyarul legyen az istentisztelet s az övéké mindenkor másodünnepen tartassék.

Jó üzlet. A földművelésügyi miniszter discséretes buzgalommal igyekszik mindent elkövetni, hogy a nép vezetői a lehető legmegbízhatóbb apostolai legyenek gazdasági fejlődésünknek. E nyáron még papok számára is rendezett Budapesten kisebbszabású tanfolyamot, a melyen az ország különböző részeiből tizenkét pap vett részt. Ezek a hat napos tanfolyam tartalma alatt hat-hat korona napidíjat és egyenként 36 korona utazási költséget kapnak, vagyis az államnak minden egyes pap megjelenése 72 korona költséget okozott s az egész tanfolyam 12-szer 72 koronába, azaz 864 koronába került.

Ezzel szemben az államnak bevételei is voltak, és pedig: Jelenkezett összesen 500 pap s ezek mind írásbeli folyamodványt adtak be.

Az 500 kérés bélyege á 1 kor.	500 kor.
" " " postabére á 20 fill.	200 kor.
A 12 pap kétszeri vasúti jegye á 36 k.	432 kor.

Összesen: 1132 kor.

Vagyis a 864 korona kiadással szemben 1132 korona vándorolt vissza különböző czimek alatt az állampénztárba. Ebből a kis számadásból tehát világos, hogy a tanfolyamok rendezése nem tartozik a legrosszabb üzletek közé.

A magyarországi kath. körök országos szövetsége országos nagygyűlésre hívja össze a r. katolikusokat aug. 17—20. Budapestre. Ez az esztendő „határákőve egy eseményekben, tanulságokban gazdag évszázadnak, pirkadása egy szebb és boldogabb jövőnek, melynek küszöbén anyaszentegyházunk Jézus szent szíve elé hívja hódolatra a világegyház fiait s megnyitva az égi kegyelmek forrását, szent évrnek jelenti ki ezt az esztendőt. Ez a kath. nagygyűlés nyilvános hitvallása lesz a magyar katholicismuskaknak a 900 os évfordulón, s a mely nagygyűlésen meg fogjuk beszélni feladatainkat, teendőinket a jövőre nézve, hogy a katholicismus a jövő századokban is éljen és virágozzék Mária országában, . . . a nemzetalkotó szent jobb előtt az egész magyar nemzet

névben rebegjük el hálaimánkat a multért, fogadalmunkat a jövőre nézve: hogy a jövőben is kath. magyarok akarunk lenni az idők végezetéig. Kedvezményes utazásról, olcsó ételmezésről, lakásról stb. gondoskodva leend.“ Különös, hogy az erdélyi ev. ref. értekezletet olyan nagyon megrották a klerikaliskok lapjai, ők maguk pedig országos népgyűlést szerveznek. A mi nem szabad az ev. ref. egyháznak kicsinyben, miért szabad a r. kath. egyháznak nagyban?! Kedvezményes utazást is kapnak a résztvevők, ezt a kedvezményt eddig sem az evang. gyámintézet, sem a Luther-társaság, sem a kerületi gyűlések nem kapták. Ha ad a kormány kath. felekezeti gyűlésre vasúti kedvezményt: bizonyosan ad protestáns gyűlésre is, csak kérni kell. Tehát kérni kell!

Balassa-Gyarmaton. 1900. évi augusztus hó 14., 15., 16. napjain, a dunáninnen ág. hitv. evang. egyházkerület tartja közgyűlését. A közgyűlés tárgysorozatából megemlítjük ezeket: Az egyház javadalmazásáról. — Elkészült szabályrendeletek tárgyalása. — Egyházmegyei szabályrendeletek. — Államsegély a selmeczbányai lyceum épületének kibővítésére. — Kerületi leányiskola. — A lelkészeknek a közalaphól való segélyezése. — Katechéták segélyezése. — Túrócz-szt.-mártoni volt gimnázium vagyona. — Az elcsatolt megyéknek a Reischel alapítvány iránt támasztott igénye. — Nógrád, Hont, Bars igénye a bányakerülettel szemben. — Névtár ügye. — Symbolikus könyvek magyar fordítása. — Vallásvizsgai biztosok útiköltségei. — Iskolai hazafias ünnepélyek. — Lelkészi értekezleti jegyzőkönyv. — Magyar imakönyv ügye. — Javaslat a theol. főiskolák szervezéséről. — Javaslat a confirmatívó oktatásról.

A dunántúli ág. hitv. evang. egyházkerület f. évi rendes közgyűlését hathalmi I h a s z Lajos és Gyurátz Ferencz elnöklele alatt augusztus hó 8-án Gyöngön tartja meg.

Az udvarhelyi ev. ref. egyházmegye közgyűlése pártolta a budapesti egyetemi prot. theol. facultás eszméjét, de csak azzal a kikötéssel, hogy arra csak az egyház által ajánlott tanárokat lehessen kinevezni; hogy a jelenlegi theol. akadémiák és alapok érintetlenül hagyassanak; hogy joguk legyen az egyházaknak internatust berendezni és stipendiumokat alapítani. Sürgeti a közgyűlés a lelkészi cungrua törvényét olyképp alkalmazni, hogy a mellett az egyházi adók igazságosan és méltányosan leszállíthatassanak.

A baptisták Békésen országos kongresszust tartottak, melyre 91 városból 154 kiküldött jelent meg. Napirenden az országos szervezkedés volt. A kongresszus bizottságot küldött ki, hogy Wlassics miniszternél az autonom felekezet elismerése miatt tisztelegjen.

Schoeller Gusztáv lovag, a lévai uradalom igazgatója s a lévai egyháztanács tagja, a

Főpásztor tiszteletére Léván egy 55 teritékű vacsorát adott az „Oroszlán“ szálloda nagytermében, hova a püspökön és kíséretén kívül hivatalosak voltak az egyházközségek tisztviselői és tanácsosai, továbbá a városban levő hivatalok fejei. A vacsora számlája az 1000 koronát meghaladta.

Kérelem az egyházközségi gyámintézetekhez. F. évi május hó 25-én a pestmegyei Mogyoród község majdnem teljesen leégett. Százakra megy a károsodottak száma, kiket már a tavaszi fagyok is érzékenyen sújtottak, de a legnagyobb veszteség az ág. hitv. evang. leányegyházat érte, mely e tűzvész által mindazt elvesztette, a mit egy felszázadon át — fillért fillér mellé rakva — létesíteni birt. Leégett a tanítólak, az iskola, a harangláb és az imaház minden benne lévővel együtt nem maradt meg egy templomi pad, sem harmónium, sem harang, sőt a falak is annyira megrongálódtak, hogy azokra új tetőt rakni lehetetlen; alapjából kell újra építeni mindent.

A hivek javarésze maga is tönkre jutott s nem képesek áldozatot hozni. Az egyházközségek gyámintézeteihez fordulunk tehát azon kérelemmel, hogy most, midőn az évi számadások lezárásának ideje közeleg, emlékezzenek meg a mogyoródi szerencsétlenül járt egyházzól, juttassák a szabad rendelkezésükre álló összeget e leányegyháznak, mely gyors és hathatós segedelem nélkül az elpusztulás veszedelmének vannak kitéve. — A mogyoródi leányegyház nevében: Szeberényi Lajos főthi lelkész.

Tanítói gyűlés. A felső-zempléni ev. ref. egyházmegyei tanító-egyesület abarai köre ez évi rendes közgyűlését f. hó 6 án tartotta meg De-regnyón. Dezső Julia abarai tanítónő tartalmas tanulmányt olvasott fel báró Eötvös Józsetről. Fábíán István abarai tanító szabad előadást tartott „A kartársi szeretet és a testületi szellem“ről. Lelkes beszéddel ecsetelvén prot. egyházunk helyzetét, felhívta kartársait, hogy az egyházépítés munkájából mindenkor és mindenki vegye ki a maga részét s a lelkészekkel kezét fogva munkálkodjanak a szent ügyért. Kívánjuk, hogy értsék meg a tanítók a lelkes felhívást, mert csak egyesült erővel tehetjük szilárdá egyházunk állását. Elhatározta a közgyűlés, miszerint valamennyi hazai ref. tanítóegyesületet megkeres az iránt, hogy a jövő évben bekövetkező nyugdíjtörvényrevisió alkalmából intézzen feliratot a miniszterhez és kérje, hogy: 1. A kántori fizetés nyugdíj-alapul beszámíttassék. 2. Az özvegy a férjnek, az árvák atyjoknak 5 évi szolgálata után is részesüljenek évi rendes segedelemben. 3. Az özvegy férjének 3 havi fizetését kapja temetési költségekre. 4. A szolgálati idő a hivatalba lépés napjától számíttassék. 5. 30 évi szolgálat után teljes fizetéssel mehessen nyugalomba a tanító. 6. A tankötelesektől eddig behajtott 15 krajczáros járulék vagy töröl-

tessék, vagy szedesse be az állam úgy, hogy a tanítók által érintve ne legyenek. 7. A tanítók hozzájárulási aránya maradjon meg a régi 2 százalékban s a nagyobb kiadást ellensúlyozza a tanügyi kormány azzal, hogy az alap kezelését ruházza saját közlegeire, vonja bele az ellenőrzésbe a tanítókat s a mi kiadás még fedezetlen marad, azt pótolja saját pénztárából. Reméljük, hogy az országos mozgalom kívánt sikert fog eredményezni.

(F. J.)

KÜLFÖLD.

Franciaországban a század kezdetén 100 ág. és 120 helv. hitv. lelkész volt, 1900-ban 1200-nál több. Nem egy gyülekezetből ezen idő alatt 4—5 képződött, még pedig a lakosok legjava részéből. A Pas de Calaisben működő evang. missió 12 év alatt 1500 r. katolikust hódított meg.

Bajorországban egy körmenet alkalmával kath. társaikkal egy sorban lépdelt két protestáns miniszter is. E viselkedésük feltűnt az ultramontan lapoknak is. Így a „K. V.“ a következő írja: „Be kell vallanunk, hogy nem találunk okot arra, hogy protestáns miniszter részt vegyen oly vallási actusnál, melynél lényegileg repräsentál.“ — Vajjon miniszterünk ép úgy, mint többi világi uraink is, ebből nem tanulhatnának e?

Dr. A. G. Mivart angol tanár azon törekvésével, hogy a r. kath. egyház némely dogmáját a tudomány vívmányaival kiegyeztesse, kiérdemelte magának a „hazug rágalmozó“ czímet. Mivart azonban határozottabb jellem mint p. o. würzburgi (német kollegája) Schell, ki hasonló alkalomból az igazságnál többre becsülte a pápai kegyet és Vaughan érsekhez a következő sorokat intézte: „Mielőtt katolikus volnék — angol gentleman vagyok. Nem lehetek és nem is akarok igazságtalan lenni, sem a tudománnyal, sem a vallással szemben. Világos, hogy a kath. dogma és a tudomány között nagy, áthidalhatlan űr tátong, és hogy ezentúl egy, csak közepes tudású férfi - sem lehet tagja a róm. kath. egyháznak, ha annak elveit és tanát megérti, ha csak az utóbbiak gyökeres változáson nem mennek keresztül.“ Természetes, hogy nyomban excommunicáltattott.

A belgák képviselőket választottak. Az uralmon levő klerikális pártnak eddig 152 képviselőből 112 szavazata volt, most csak 84-gyel rendelkezik. A klerikális párt hatalma meg van törve.

„Los von Rom.“ A cseh r. kath. clerus között is terjed a világosság. A „Morawska Orlice“-ben a brünni kerület egy cseh papja követeli a coelibatus végleges megszüntetését; sze-

rinte ezen evangélium-ellenes egyházi intézmény megváltoztatása: „Az összes papok óhaja és meggyőződése.“ Miután a püspök hivatalos lapja, a „Hlas“ kijelentette, hogy az egyházi fegyelem ily kérdéseinek tárgyalására újság nem alkalmas, feleletül még két hasontárgyú czikk jelent meg. — Érdeklődéssel várjuk a továbbiakat.

Boszniában a kormány nem egyenlő mértékben segíjezi az egyházakat, mert a katolikusok, a kik 100,000-en vannak, 99,000 frt segélyben részesülnek, míg ellenben a gör. keletiek 650,000 lélekre 102,000 frt és végre a mohamedán vallásuak, kiknek száma 560,000, 66,000 frt segélyt kaptak, ennek is nagy részét „Seriát“ iskolára fordítják, a mely a horvátság melegágya. Hát a protestánsok?!

IRODALOM.

A tiszai ág. h. evang. egyházkerület névtára. 1899. Ára 120 fillér. Tiszta jövedelmével az egyházkerületi árvaház javára. Közli az összes egyetemes és a tiszai kerületi és egyházmegyei bizottságok teljes névsorát, a tiszai egyházkerület alakulása történetét, végül a névtárt, következő adatokkal: az egyházmegyének vagyona, alapjai; az egyházközségeknél: alapítása éve, posta, távirda, népesség, helyben és vidéken, leány- és fiókegyházai, vagyona, ingatlanokban, tőkében, a hivek állami évi adója, a hivek járuléka a közegyház czeljaira. 1898-ban keresztteltetett, confirmáltatott, eskettetett, eltemettetett, áttért; lelkésze, ennek évi fizetése, felügyelője, tanítói, ezek fizetése; iskolába járt a mult tanévben. Az egyházmegye összesítése feltünteti az anya- és leányegyházak, politikai községek, lélekszámát, a tankötelesek, iskolába jártak, iskolába nem jártak számát, az iskolák faja szerint (felekezeti, községi, állami.) Végül a kerület összesítése, rovatos kimutatásokban; e szerint ingatlanok értéke 6.308,898 frt, tőkékben közigazgatási: 64,072 frt, iskolai 196,970 frt, nyugdíj 356,655 frt, letét 75,568 frt, vegyes 1.896,595 frt, összesen 8.878,758; az összes hivek állami adója 1 597,357 frt; évi járuléka: tűzkár bizt. 4290 frt, egyházmegyének 1930 frt, egyházkerületnek 3769 frt, egyházegyetemnek közalapra 3188 frt, nyugdíjint. 2100 frt, lelkészek évi fizetése 96,635 frt. Van az egyházkerületben 2 főiskola, 13 középiskola; ezeknek kormányzótestületeit, tanárait, folszerelését, normál költségvetését. Összeállítja e névtár a magyar törvényhozás ev. tagjait (2 gróf, 8 báró, 5 kinevezett, 59 képviselő.) Befejze az névtárt kimerítő névmutató. Vajha a többi kerület is mentül előbb adna ki hasonló részletes névtárt!

Magyar szó. „Igazán nevetséges. A parlamentben ül egy katolikus alapon szervezett párt,

mely nem képviseli ugyan a katolicizmust, mert hála istennek, ma még más a néppárt és más a katolikus magyarság, de törekszik erre a célra és vitte annyira, hogy a katolikus magyarsággal nem rendelkezik ugyan, de rendelkezik a magyar kormánnyal. — Ez nem politika és nem felekezeti-ség. De a párt térfoglalása és a felekezeti szempontok akceptálása a kormányzatban, törvényhozásban egy igen érthető, természetes védelmi impulzust szűl a szorongatott protestáns és más felekezeti egyházakban, a mely nem parlamenti alakulásra, nem a maga felekezeti szempontjainak a kormányzatban, törvényhozásban való érvényesítésére törekszik, hanem egyesegyedül arra, hogy a meghamisított politikában a felekezetre nézve rejlő veszedelmet lehetőleg lokalizálja: s azt menten megteszik felekezeti politikának. **Molnár János,** **Majláth Gusztáv** beszélhet katolikus államról: ez nem felekezeti-ség. **De Bánffy Dezső** ne beszélhessen a protestáns közélet erősítéséről, mert az politika! Ki érti ezt akkor, ha csakugyan van jogegyenlőség emberek és egyházak között? — De éppen az a baj, hogy nincs. Hogy csak protestánsnak nem szabad a politikai helyzetet értelmeznie, de a katolikus politikuskoknak szabad a helyzetből hasznot húzni. Hiszen erre a célra teremtették meg!“

Alkotmány. „A keresztyénellenes sajtó érzi, mekkora jelentőséggel bír a katolikusokra a pápa buzdítása és **Zichy Nándor** harcztársainak mondott legutóbbi izenete; azért azt gyöngíteni, elhallgatni vagy ok nélkül kétségbe vonni iparkodnak. — Érteni fogja tehát a kazár sajtó, hogy a katolikusok néppártiak lesznek, mert erre buzdítja őket hitök feje, a római pápa, **Megváltónk** helytartója, erre tanít józan eszünk. Rajta tehát keresztyén magyarom — a munka folyik — folytassuk erélylyel és kitartással. Ezt izente a pápa nekünk, **Zichy Nándor** harcztársainak.“ (Tehát a pápa beleavatkozik a magyar politikába s egy pártot harcra tüzel és harcra vezényel! Ezt a vallomást megjegyezzük!)

TUDNIVALÓK.

M. kir. közigazgatási bírósági döntvények és elvi jelentőségű határozatok. A pénzügyi osztály által hozott: A lelkészi lakásnál a házadómentesség nem a házadómentességi igény bejelentésekor, hanem azon naptól veszi kezdetét, a mely naptól kezdve a ház, lelkészi lakásul használatba vétetett. (146./899. p. sz.)

Az általános közigazgatási osztály által hozott: Néptanítók nemcsak fizetésüktől, illetőleg nyugdíjuktól, hanem azon, fizetés jellegével bíró egyéb járandóságaitól, például tanítói földektől, sem tartoznak községi, pótadót fizetni,

melyeket tanítói minőségükben javadalmuk kiegészítéséül élveznek. Mert úgy az 1868: 38. t.-cikk 142. §-ában, valamint az 1893: 26. t.-cikk 3. §-ában ki van mondva, hogy a tanító fizetését nemcsak a készpénzben kiszolgáltatott rész, de a tanítói javadalmazáshoz tartozó természetbeni járandóságok is képezik, ebből pedig következik, hogy a tanító azon járandóságaitól, melyeket tanítói minőségben javadalma kiegészítéséül élvez, a fizetés jellegét s ezt a törvényszerűleg megillető kedvezményt megvonni jogszerűleg nem lehet. (2111./699. k. sz.)

Elvi határozat az elkeresztelésről. Egy anyakönyvi felügyelő megkérdezte a belügyminiszteriumtól, helyesen járt-e el az az anyakönyvvezető, ki református atyától s római katolikus anyától való vőlegény vallásául a reformátust jelölte meg, bár az illetőt katolikus pap keresztelte s anyakönyvezte; továbbá; nem kell-e ebben az ügyben birói kiigazítási eljárást kérni. A belügyminiszter ezt felelte:

Magában az a körülmény, hogy valamely felekezet lelkésze a mostani egyházpolitikai törvények életbeléptetése előtti vegyes házasságból született valamely egyént megkeresztelt és anyakönyvezett, még nem állapítja meg föltétlenül az illető egyén vallási hovatartozását, mert az 1868. 53. t. cz.-nek a vallási hovatartozására nézve érvényében fentartott 12-ik §-a értelmében a vallási hovatartozás kérdésének eldöntésére nézve kizárólag a szülők vallása irányadó. Ha tehát valamely házasulónak felekezeti (születési) anyakönyvi kivonatában a szülők vallása határozottan meg van jelölve, s ez alapon az állami anyakönyves arról győződik meg, hogy az úgynevezett elkeresztelés esete tényleg fenforog, úgy a házasuló vallási hovatartozását még az esetben is, ha a fől más felekezethez tartozónak vallja magát, az állami törvény értelmében tartozik megállapítani s az ezzel ellenkező tényleges állapotot figyelembe nem veheti, mert a vallás szabad gyakorlatáról alkotott 1895. 53. törvényezikk végrehajtása tárgyában kiadott vallás- és közoktatási miniszteri rendelet szerint mindazoknak, a kik valamely bevett, vagy elismert felekezetből szabályszerűen ki nem léptek, illetőleg át nem tértek, ezentúl is az illető felekezetekhez tartozóknak kell tekinteni, habár más vallás követőinek tartják magukat. Ha az anyakönyvi kivonatban a szülők vallása nincs kitéve, az állami anyakönyvesnek nem kell a házasulótól más okmányok fölmutatását követelnie, hanem őt ama felekezet tagjául kell bevezetnie, a melynek anyakönyvébe be van jegyezve, kivéve ha más felekezethez való tartozását maga állítja és ezt hitelt érdemlő módon igazolja is. — A fölvetett konkrét esetben, miután a vőlegény születési anyakönyvi kivonatában, melyet a római katolikus egyházi anyakönyvből az egyház segédlelkésze állított ki, az atya helyét

vallásának van bejegyezve, tehát az elkeresztelés ténye a vőlegényre magából a születési anyakönyvből megállapítható: helyesen járt el a házasságkötésnél közreműködő anyakönyves, midőn a vőlegény vallásául a törvénynek megfelelőleg az ev. ref. vallást jegyezte be s a kiigazítási eljárás hivatalból való megindításának szüksége nem forog fenn.

ÜZENETEK.

Kézirat visszaküldésére nem vállalkozom.

B. E. Sajnálom, de úgy van az, ha nem küldenek tudósítást; mert a helyi lapok tudósításai mégis csak egészen más szempontból irandók, mint a hogyan az egyházi lapban kellene leírni a püspöki látogatást. — **J. N.** A minapit is megkaptam, de a közlendők halmaza miatt késett. — **T. G.** A nyitrai tudósítást nem kaptam meg. — **G. M.** Köszönöm. — **M. V.** Majd megteszem az indítványt én. — **M. L.** Levél ment. — **R. J.** Az ügy érdekes, de törvényszéki ítéleteket — általánosan bevett gyakorlat szerint — a lapokban nem szoktak bírálgatni és feszegetni; sziveskedjék tehát megnyugodni azon, hogy nem adom ki. A többiről levél megy. — **M. Gy.** A szép tudósítást köszönöm; az én értesítésemet megkapta? — **Cz. M.** Köszönöm; sort fog.

Pályázat.

A pozsonyi ág. hitv. ev. egyházközség

segédtanítói állásra

ezennel pályázatot hirdet. — Javadalma: 1000 korona készpénz havi részletekben előre fizetve és 200 korona lakpénz. — Gyakorlatban levő és tanításban jártas okleveles tanító egy próbaév leteltével véglegesítetik és a megszabott rendes tanítói fizetés élvezetébe lép. — A szabályszerűen felszerelt folyamodványok f. hó 25-éig nt. Schmidt Károly J. lelkész és iskolaszéki elnök úrhoz küldendő.

Pozsony, 1900. június hó 11.

Günther M. V.

kir. tanácsos
egyház- és iskola felügyelő.

37. 1—1.

Pályázat.

A **felső-lövői** ág. h. ev. tanintézeteknél, hol az 1900/901. tanév elején a gimnázium VIII. osztálya is megnyílik, **három**

TANÁRI ÁLLÁS

lesz betöltendő. I. a **magyar** és **latin** nyelvre, II. a **görög** és **latin** nyelvre és III. **matematika-fizikára**. A megválasztottak az internátusban a többi tanárral felváltva felügyeletet tartoznak gyakorolni. — Protestáns, okleveles tanárok szabadlakáson kívül 2400 korona évi fizetést kapnak. Szükség esetében nem okleveles tanárjelöltek is figyelembe vétethetnek, ha legalább alapos vizsgájuk van, szabadlakáson kívül 1600 korona évi díjazást nyernek. Az iskolai bizottságnak szabadságában áll szabad lakás helyett 200 korona lakbér átalányt adhatni. — A tanintézetek az országos tanári nyugdíjintézetbe fel vannak véve. — A pályázat határideje **f. é. július 15-én jár le**.

Felső-Lövő, 1900. június 12.

Az iskolai bizottság nevében:

Höllig Károly

igazgató, mint elnök.

33. 2-1.

HÖNIG FRIGYES

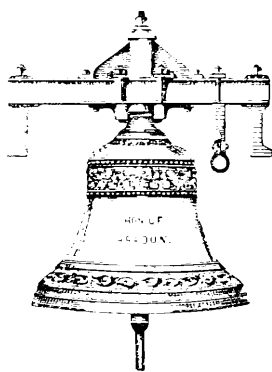
gőzüzemre berendezett

harang- és ércöntődeje, szivattyú-gyár

ARAD, Rákóczy-utca II-28. szám.

— Alapított 1840 ben. —

A legnagyobb állami éremmel kitüntetve 1890-ben.

Ajánlja cs. és kir. szabadalmazott harangjait, melyekkel bármely más haranggal szemben **25% súly és ár megtakarítás éretik el.**

Kitűnő jó hang és tartósságáért **10 évi szavatolás!**

A legkedvezőbb fizetési feltételek!

Vasúti szállítás ingyen.

Forgatható vasharangfelszerelések és vasharangállványok. **Régi harangoknak** forgatható vasszerelésre való átalakításuk avagy azoknak **csékély felülfizetés mellett új harangokkal való becserelésük.**

Bővebb felvilágosítás és képes árlapok kívánatra **díjmentesen** küldetnek. 13. 24-5

— AZ —

EGY ÚJ REFORMÁCZIÓ KÜSZÖBÉN

VAGYIS

A XX. SZÁZAD, MINT A R. K. ANYASZENT-EGYHÁZ ÉLETÉNEK UTOLSÓ ÉVSZÁZADA

czimű könyv, melyet

TÓVOLGYI TITUSZ

írt, s mely terjesztésre méltó nagy horderővel bíró könyv e lapok hasábján is ismertette lett, postai utalvány által avagy utánvétellel, a következő feltételek mellett rendelhető meg:

Egy példány 4 korona; két példány 6 korona; három

példány 8 korona; négy példány 10 korona; hat példány 12 korona.

AZ „EGY ÚJ REFORMÁCZIÓ KÜSZÖBÉN“

KIADÓHIVATALÁBAN

BUDAPEST, VII., Rottenbiller-utca 1. sz.

Pályázat.

Az iglói ág. hitv. ev. egyház polgári leányiskolájánál egy

segédtanítónői állás

betöltendő. A folyó évi szeptember elsején elfoglalandó tanítónői állásra bármely szakcsoport mellett francia nyelvre képesített evang. vallású tanítónők pályázhatnak. Okleveles pályázó hiányában az állás még nem képesített tanítónővel is betöltetik. A megválasztott tanítónő kötelessége a francia nyelvi órákkal együtt a reá bizott tantárgyakat heti (legfeljebb) 28 órában tanítani. Az állás jövedelme 1000 korona évi fizetés és 300 korona lakásbér. A kelőleg felszerelt kérvények f. évi július hó 15-ig alulírott egyházfelügyelőhöz küldendő be.

Igló, 1900. május 30.

Topscher György

egyházfelügyelő.

32. 2-2

Pályázat

ág. hitv. evang. külföldi egyetemre menő többrendbeli hittanulók és tanárjelöltnek való ösztöndíjra.

A Glosius Sámuel és Dániel-féle alapítványt a pesti ág. hitv. ev. egyháznál kezelő bizottság ezennel közhírré teszi, hogy a fentirt alapítványból külhoni egyetemeken tanuló ág. hitv. ev. lelkészi, vagy pedig gimnáziumi tanári pályára készülő ifjak számára többrendbeli, egyenkint 210 németbirodalmi márkából álló ösztöndíj fog a jövő 1900—1901. tanévre kiosztatni. Ezen ösztöndíjak egymásutáni két éven át élvezhetők.

Az elnyerhetés feltételei:

1. Ha hittani jelölt a folyamodó, akkor már is két évfolyamot jól végzett legyen valamely magyarhoni protestáns teológiai intézetben.

2. Ha tanári pályára készül a folyamodó, akkor az érettségi bizonyítvány kelte után már két évig honi vagy külföldi magasabb intézetben a maga választott szakában jó sikerrel tanult legyen.

3. Azonkívül mindenik folyamodó a választott pálya különbsége nélkül legyen:

a) magyarországi születésű és ágostai hitvallású;

b) a magyar nyelvet tudományosan ismerje, helyesen írja és beszélje, mely körülmény hiteles külön bizonyítvány által igazolandó be;

c) legyen feddhetlen erkölcsi jellemű és jeles szorgalmú.

Ennélfogva felhivatnak ezennel külhoni egyetemeken levő mindazon lelkész- vagy tanárjelöltek, kik már egy év óta a Glosius Sámuel és Dániel-féle ösztöndíjak élvezetében vannak, hogy ha még további egy évre külgyetemeken maradni és az ösztöndíjakat élvezni óhajtásuk: azt az előttük tudva levő feltételek teljesítése mellett 1900. szeptember 30-ig aláírott bizottsági jegyzőnél kérvényileg jelentsék be.

Felhivatnak továbbá mindazon külegyetemen tanuló vagy oda még csak ezután kimeni szándékozó lelkész- és tanárjelöltek, kik a fentebb részletezett minőségi feltételeknek meg bírván felelni, ilyen ösztöndíjat a jövő 1900—1901. tanévben élvezni óhajtának, hogy a fent megirt kellékeknek kétségtelen beigazolására akár eredetiben, akár hitelesített másolatban melléklendő tanodai — ha van cändi-

aticumi — vagy egyetemi és egyéb bizonyítványokkal ellátott, az alább kikötött tanítási kötelezettséget is tartalmazó sajátkezüen irt és aláírt, lakhelyükkel és az utolsó posta-állomással jegyzett kérvényeiket f. 1900. évi szeptember 30-ig való záridő előtt (melynél később beérkező folyamodványok figyelembe nem vétetnek) bérmentve és lepecsételve aláírott bizottsági jegyzőhöz (Budapest, V., Bálvány-utca 8. szám) küldjék be.

A megszavazott ösztöndíjat a díjnyertes hit- és tanárjelöltek felerészben a külföldi egyetemen történt beiratásuk igazolása után a tanév elején, második felerészét pedig a tanév második fele kezdetén, miután bizonyítványaikat az illető egyetemen sikerrel töltött első félévről és egyszersmind a második félévre lett beiratásuk felől is (Frequentations Zeugnis und Anmeldebogen) a kifizetés alá kerülő összegről szóló sajátkezü nyugtájukkal együtt előlegesen beküldötték, fogják posta útján bérmentesen megkapni, mívégre szükséges, hogy egyetemi lakásukat a nyugta beküldésekor pontosan megírják.

A ki ezen hit- és tanárjelölti ösztöndíjat már egy évig húzta, a rákövetkező évben is annak élvezetében csak úgy maradhat meg, ha reá újabban is érdemesnek tapasztaltatott, ha továbbá már az első évben a filozófiát, beleértve a filológiát és kivált erkölcstani filozófiát is szorgalommal tanulta, s a második évben is tanulja; végre ha magát előre arra kötelezte, hogy a külegyetemen töltött ösztöndíjas két esztendő után a hazába térve a pesti ág. ev. magyar-német egyházgyülekezet tanodájában ha kívántatni fog, mérsékelt díj mellett egy évig segédtanári hivatalt viselend.

Kelt Budapesten, 1900. május 31-én.

Dr. Zsigmondy Jenő
jegyző.

31. 3—2.

Dr. Králik Lajos
elnök.

